Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausuntopyyntö 12.10.2023

HE 59/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Rahoitus

SAMOK kiittää rahoitukseen liittyvien termien ja rahoitusmallin selkeyttämisestä. SAMOKin näkemyksen mukaan YTHS:lle maksettavan alijäämän kirjaukset ovat kuitenkin edelleen epäselvät. Erityistä huolta SAMOKilla on liittyen alijäämään, joka johtuu väärin arvioidusta opiskelijamäärästä, sillä opiskelijamäärän arvioiminen on osoittautunut erittäin haastavaksi. Jos opiskelijamäärät arvioidaan myös jatkossa huomattavasti alakanttiin, onko YTHS:n mahdollista saada täysi korvaus, vaikka lopullinen korvaus nousisi suuremmaksi kuin valtion talousarvioon kirjattu enimmäismääräraha?

SAMOK vaatii ali- ja ylijäämää koskevien pykälien selkeyttämistä ja avaamista tarkemmin säädöskohtaisiin perusteluihin myös siksi, että on erittäin epätasa-arvoista, että edellä mainitun tilanteen toteutuessa valtiolle ei tulisi kyseisten opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta kustannuksia, mutta opiskelijat itse olisivat velvoitettuja maksamaan korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitomaksu.

EU-tutkinto-opiskelijoihin liittyvä opiskelijamäärän arviointi ja sitä kautta rahoituksen muutokset esitetyllä tavalla vaikeuttavat YTHS:n palveluiden suunnittelua ja sitä kautta myös palveluiden tuottamista. Jatkossa YTHS:n kansallisesta rahoituksesta vähennetään EU-tutkinto-opiskelijoiden arvioitua määrää vastaava summa rahaa, mutta YTHS saa laskuttaa ainoastaan palveluita käyttäneistä opiskelijoista. SAMOK toivoo edelleen, että EU-koordinaatioasetuksen tulkinnan muutos huomioidaan YTHS:n perusrahoituksessa niin, että siinä kompensoidaan esimerkiksi opiskeluyhteisötyön vaikutukset asetuksen piirissä oleviin opiskelijoihin, sillä opiskeluyhteisötyölle on vaikea laittaa hintalappua terveydenhuollon toimipisteen

Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK
Finlands studerandekårers förbund
National Union of Students in Finnish Universities of Applied Sciences

Lapinrinne 2 | 00180 HELSINKI
www.samok.fi | Y-tunnus: 1056678-8

käyntimaksun tavoin. SAMOKin näkemyksen mukaan tämä muutos tällaisenaan ei ole YTHS:n kannalta kustannusneutraali.

SAMOK haluaa kiittää esitetystä muutoksesta terveydenhoitomaksun eräpäiviin. Tämä selkeyttää ja helpottaa sekä terveydenhoitomaksusta tiedottamista että opiskelijoiden mahdollisuutta maksaa maksu ajoissa, vaikka ilmoittautuminen korkeakouluun läsnäolevaksi tehtäisiin viime tipassa tammi- tai syyskuun viimeisenä päivänä.

SAMOK ei kannata eräpäivien lukumäärän vähentämistä. SAMOKin näkemyksen mukaan kaikkien niiden opiskelijoiden, jotka ovat oikeutettuja käyttämään opiskeluterveydenhuollon eli YTHS:n palveluita, tulisi olla velvollisia maksamaan terveydenhoitomaksu kaikilta lukukausilta, joiden aikana omaavat oikeuden käyttää palveluita. Näin kaikki palveluihin oikeutetut osallistuvat yhdenvertaisesti opiskeluterveydenhuollon rahoittamiseen. SAMOKin näkemyksen mukaan pohdittu muutos voisi aiheuttaa pahaa vajetta YTHS:n rahoitukseen. Vaikka tämän hetkisen tiedon pohjalta kyseinen muutos koskettaisi noin 2 000 opiskelijaa, SAMOK näkee tämän lukumäärän hyvin epästabiilina ja pitää sen nousemista mahdollisena.

Raportointi

SAMOK pitää hyvänä raportointiin liittyvien säännösten täsmentämistä, mutta huomauttaa, että raportoinnin kehittäminen ja sujuvoittaminen tulevat olemaan jatkuvaa toimintaa, joka vaatii myös resursseja.

Lain suurempi päivittämistarve

Hallituksen esityksessäkin mainitaan, että lain toimeenpanon myötä on ilmennyt runsaasti muutos-, täsmennys- ja selkeyttämistarpeita. SAMOK vaatii, että nyt tehtävien teknisten lakimuutosten lisäksi myös poliittiset, sisällölliset lakimuutokset tehtäisiin pian. On tarpeellista esimerkiksi selvittää, voisiko YTHS vastaanottaa jatkossa lahjoituksia niin, ettei ne vaikuttaisi YTHS:n perusrahoitukseen vaan tulisi niin sanotusti perusrahoituksen päälle. Lisäksi on tarpeen selkeyttää YTHS:n roolia ennaltaehkäisevää, opiskelukykyä tukevaa sairaan- ja terveydenhoitoa tarjoavana säätiönä. SAMOKin näkemyksen mukaan nykyiset palvelumallin muutokset esimerkiksi hoitotakuun kiristämisestä johtuen ohjaavat YTHS:ää kauemmas perinteisestä opiskeluterveydenhuollosta kohti tehokasta sairaanhoitoa tarjoavaa toimijaa.

SAMOK pyytää, että valiokunta tekee julkilausuman YTHS:n perusrahoituksen turvaamisen, ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuuden selvittämisen sekä YTHS:n legitimiteetin säilyttämisen puolesta.

Helsingissä 19.10.2023

Joonas Soukkio
Puheenjohtaja

Vellu Taskila
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Ninni Kuparinen
Sosiaalipolitiikan asiantuntija
ninni.kuparinen@samok.fi
+358 40 164 7992